

SUVANNON

SEUTU

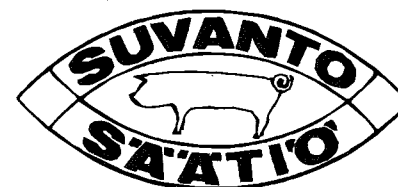

Suomen vaiheet
autonomiasta
itsenäisyyteen, s. 16-18

Sakkolavideoiden tekijä
esittäytyy, s.10-11

Sanoin ja sävelin
kotiseudulle, s. 14-15

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

Sukulaistytöt hiihtoretkellä Kiviniemessä. Vasemmalta Aili Majanen (os. Koiranen), Lempi Koiranen ja Anna Ahlstedt (os. Rämö). Kuva on Annikki Hammondin (os. Koiranen).

N:o 1 • 1998

HELMIKUU

TOIMITUKSEN TUOLI

Hyvää vuoden 1998 alkua. Suomi on astunut 81. itsenäisyysvuoteensa, ja Hannu Paukku kertaakin maamme historian vaiheita lehden loppupuolen kirjoituksessaan.

Kun on maalla historiansa ja menneisyytensä, niin juuriaan kantaa myös ihminen, minne meneekin – Tanskanmaalta tullut kirje tuo viestiä siitä; kahden sakkolaisnaisen kohtaaminen Kööpenhaminassa vei muisteluihin Karjalan maille. Samoin perinteitä sykkii Sirkka Kuupon runosuoni, ja tekstiä on säveltänyt hänen tyttärensä.

Tässä otoksia siitä, mitä posti tuo pitäjälehdessä toimitukseen. Sakkolaisuus ja karjalaisuus kantaa edelleen, juurista versoo uusia silmuja mitä moninai-
simmille elämän aloille. Ja niistä kannattaa kirjoittaa, kertoa toisillekin – pitäjälehdessä palstat ovat juuri sitä var-
ten olemassa.

Suvannon Seudulla on ikää puolet Suomen itsenäisyydestä. Lehti on aloittanut 41. ilmestymisvuotensa. Pidetään sitä yhdessä elinvoimaisena myös seuraavat vuosikymmenet, sukupolvelta toiselle jatkuvana yhdys-
siteenä sakkolalaisten välillä!

-MRT

Korjaus

Viime Suvannon Seudussa Paula Koho kirjoitti matkakuvauksen otsikolla Syntyjä syviä. Tekstiin sujahti virhe, ja hän pahottelee nimisekaan-
nusta; pitää tietenkin olla Jorma ja Jouko **Tatti**.

**Myydään Sakkola-
Rautu pukuun
SOROKKA
PÄÄHINE,
uusi, siististi kirjailtu.
Puh. 017 – 364 8066**

Vanha koti

Oi vanha koti, arvokas ja vakaa, oot jäänyt sinne pitkän matkan taa. Ma sua muista vielä vuotten takaa, on vaikeata sinut unhoittaa.

Ja vanha pihlaja seisoo yhä siellä, keväällä täyttyi kukin valkoisin. Aurinko paistoi piha nurmityllä, sirisivät sirkat viuluin unisin.

On jäänyt sinne koti, nurmettunut piha, nyt vieras tallaa sinun polkuja. Sun luonasi on ollut sota, vaino, viha, ja kadonnut on onnen maailmas.

Oi vanha koti, on jo kauvan siitä, kun luotas jouduin suureen maailmaan. Vaan tutut tienoosi, mä aina muistan niitä, vaikka palata en saa milloinkaan.

Iivari Karpanmäki,
kirjoitti v. 1940,
tallentanut Aliina Liimatainen
(os. Karpanmäki)

Sampan muistohiihto maaliskuussa

Samppa Viskarin nimikkokilpailu, Samppa-hiihto, suksitaan Lempäälässä maaliskuun alussa kymmenennen kerran.

- Samppa on poissa, mutta hiihto pidetään nyt Sampan muistohiihtona. Miten jatkoon laitetaan on tulevana vuonna, siitä ei ole varmuutta; juttelin asiasta Sampan kanssa viime kesänä, ja hän itsekin oli hieman väsynyt hiihtoa järjestämään. Mutta kymmenennestä kerrasta sovittiin, ja lupaus täytetään, toteaa projektin vetäjä Hannu Turkkinen Suvanto-Säätiöstä ja Lempäälän Kisasta. Järjestelyissä on lisäksi mukana joitain Sampan ystäviä.

Hiihto käydään kaksipäiväisenä 7.-8. maaliskuuta. Lauantaina on kilpa-Samppa perinteisellä tyylillä, sunnuntaina ladulle lykkivät kuntosarjalaiset.

Sakkolaisen alkuperän muistutuksena palkintojen joukossa on porsas, ja niin tänäkin vuonna.

- Elävää porsasta ei kyllä kukaan ole tainnut ottaa, mutta posliininen on annettu muistoksi.

Kilpailun järjestävät toivovat muistohiihtoon runsasta osanottoa.

Kultahäät

Arvo ja Anni Naskali viettivät kultahääpäiväänsä 27.12.1997. Juhlat pidettiin perhepiirissä kotona Ruoveden Väärinmajassa. Arvo on syntynyt Sakkolan Ojaniemessä ja Anni Ruoveden Väärinmajassa.

PAUKUN PALSTA

Lauantaina 27.12.1997 vietettiin ErP 6:n asevelijuhlaa Keljan taistelun 58-vuotispäivänä. Talvisodan veteraanien joukko on pienentynyt jatkuvasti, mutta silti

juhlaan oli saatu kohtuullinen määrä osanottajia. Veteraanien lisäksi juhlaan osallistui Keljan taistelun soturien omaisia ja entisiä lottia. Myös Räisälän, Kaukolan ja Sakkolan perinnesäätiöiden edustajat olivat paikalla.

Suomi sai itsenäisyytensä 80 vuotta sitten suhteellisen helposti Venäjän vallankumousten melskeissä, mutta välittömästi itsenäistymisen jälkeen jouduttiin taistelevaan siitä, saammeko pitää demokraattisen yhteiskuntajärjestyksen ja itsenäisyytemme. Tässä kovassa taistelussa itsenäisyytemme säilyi, mutta hinta siitä oli kohtuuttoman kova ja kansalaissota jätti kansan keskuuteen avoimen haavan.

Varsinainen itsenäisyystaistelu käytiin toisessa maailmansodassa, kun Stalinin neuvostojoukot hyökkäsivät Suomen kimppuun tarkoituksenaan tuhota itsenäisyytemme ja liittää maamme Neuvostoliittoon. Ylivoimais-
ta hyökkääjää vastaan nousi koko Suomen kansa yhtenä miehenä ja tässä taistelussa onnistuttiin. Vaikka alueita menetettiin, niin kuitenkin tärkein – itsenäisyys – säilytettiin. Mikäli Suomi olisi hävinnyt Talvisodan ja maamme olisi miehitetty, ei itsenäisyydestämme olisi jäänyt mitään jäljelle. Meidän tiemme olisi ollut Viron, Latvian ja Liettuan tie.

Talvisodan puolustustaisteluissa ja erityisesti Taipaleen rintaman kestämisessä merkittävä osuus oli nimenomaan Keljan vastahyökkäyksen onnistumisella. Mikäli Keljaan pesiytyneet vihollisjoukot olisivat jääneet tuhoamat-

ta, olisivat Taipaleen puolustajat olleet kahden tulen välissä ja vaara mottiin joutumisesta olisi ollut ilmeinen. Keljan taistelun veteraanit muuttivat historian kulkua ratkaisevasti, se meidän jälkipolvien on pakko tunnustaa. Keljassa, isiemme perintömaiden talvisilla pelloilla ja pellonojissa, pieni Suomen soturi vaikutti ratkaisevasti siihen, mikä tuli olemaan Isänmaamme kohtalo.

Tällaisten asevelijuhlien järjestämisen muistuttaa meitä siitä, että Suomen itsenäisyys ja vapaus ei aina ole ollut itsestäänselvyys. Sen puolesta on jouduttu taistelevaan verissä päin. Monet Keljan taisteluunkin osallistuneista nuorista miehistä menettivät henkensä sen puolesta, että me saisimme elää vapaassa ja itsenäisessä Suomessa. Pitkään heidän uhriaan pidettiin turhana eikä heille eikä muillekaan sotiin osallistuneille miehille ja naisille annettu sitä arvostusta ja kunniaa, joka heille olisi kuulunut.

Elimme vuosikymmeniä Neuvostoval-
lan varjossa. Neuvostoliitto puuttui jatkuvasti maamme asioihin ja meillä nöyryteltiin suurta itäistä naapuria. Pidettiin sopimattomana sitä, että yleensä lähdettiin itsenäisyyttä puolustamaan. Sotaveteraaneja jopa pilkattiin ja syytettiin Neuvostoliiton kimppuun hyökkäämisestä. Heiltä kyseltiin, miksi he olivat lähteneet sotimaan ja ihmisiä tappamaan.

Monet sotiemme veteraanit joutuivat pohtimaan sitä, että turhaanko he taistelivat, kun kukaan ei heitä ymmärtänyt eikä arvostanut. Turhaanko sankarivainajat menettivät henkensä? Turhaanko sotilaat kärsivät pelkoa, vilua ja nälkää? Turhaanko he menettivät

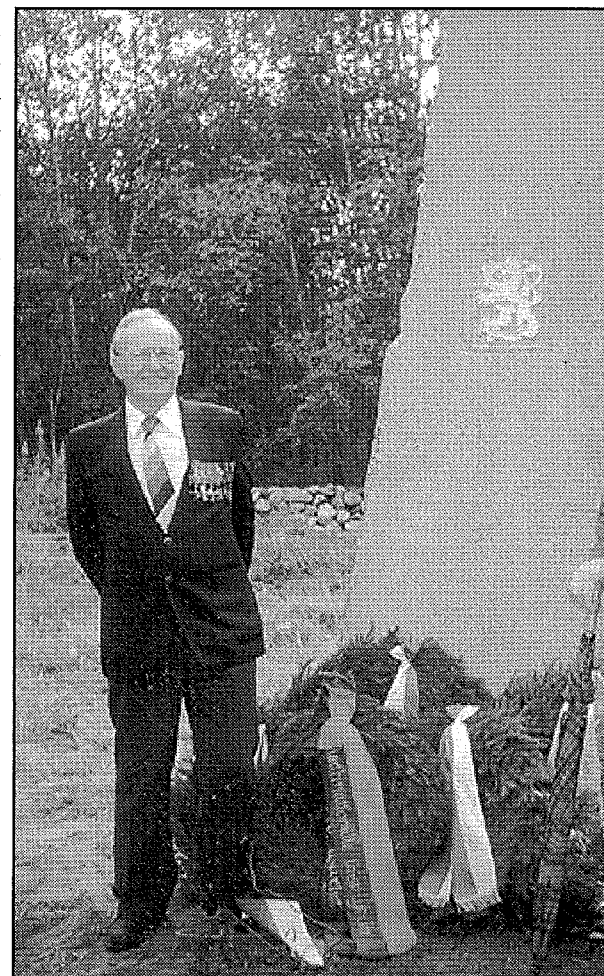
terveytensä, kun kuitenkin sota hävitettiin? Nimittäin sanomattakin on selvää, että yhtään miestä tai naista, jotka so-
taan osallistuivat, ei sieltä terveenä takaisin tullut. Jokaiselle heille jäi joko henkinen tai fyysinen vamma.

Nyt ymmärrämme sen uhrin, jonka nämä miehet ja naiset ovat meidän hyväksemme antaneet. Nyt, kun jo nuorimmatkin sotiin osallistuneet miehet ja naiset ovat yli 70-vuotiaita, olemme saaneet osoittaa heitä kohtaan kunni-
oitusta ja arvonnantoa.

Voimme kaikki yhteisesti todeta, että turhaan nämä miehet ja naiset eivät taistelleet. Turhaan he eivät kärsineet eivätkä pelänneet. Turhaan he eivät henkeään uhranneet. Nyt kun asiaa jälke-
npäin pohdimme, voimme todeta, että Suomihan voitti toisen maailman-
sodan. Jos kuka sitä ei usko, käykään itänaapurissa katsomassa, kumpi voitti.

Hannu J. Paukku

Suvanto Säätiön
valtuuskunnan puheenjohtaja

KUOLLEITA

Aili Elina Harmainen, os. Karjalainen, syntynyt 3.12.1918, kuoli 5.11.1997 Orivedellä. Hän oli kotoisin Sakkolan Röykkylästä. Koti sijaitsee Röykkyniemellä.

Hilkka Oksanen, os. Nuora, syntynyt 24.10.1923 Sakkolan Petäjällä, kuoli 22.11.1997. Hänet haudattiin 13.12. Saarijärvellä.

Anna-Liisa Kallosen muistolle

Anna-Liisa Kallonen, omaasukua Pulakka, kuoli Tampereella Koukkuniemen vanhainkodissa joulupäivänä 1997, 93-vuoden ikäisenä.

Hän oli syntynyt Sakkolan Ojanienkylän Möngöstä. Maria ja Mikko Pulakan vanhimpana lapsena hän sai

siten auttaa äitiään seitsemän nuoremman veljen hoidossa, kunnes solmi avioliiton Lapinlahden kylästä olevan Albert Kallosen kanssa. Pariskunta muutti Viipuriin.

Äitimme Anna-Liisan seitsemän veljestä olivat kaikki sodassa mukana, yksi heistä kaatui ja toiset enemmän ja vähemmän haavoituttuaan ovat saaneet jo aikaisemmin läsyyskutsun. Äitimme sai vielä viime kesänä olla mukana viiden sukupolven kuvassa ja viettää lämminhenkistä 93-vuotispäiväänsä Tuomaanpäivänä kirkkoherra Suutalan ja läheisten läsnäollessa.

Siunaus ja hautaaminen on toimitettu lähiomaisten kesken Urjalassa 10.1.1998. Lämmin kiitos kaikille, lapset

Kalevi, Erkki ja Kirsti

Jussi Parikkaa muistellen

Jussi (Johannes) Parikka syntyi 2.3.1920 Riiskassa, kuoli 1.10.1997 pitkäaikaisen sairauden murtamana. Ulkonaisesti hänen elämäntaipaaleensa alku oli samantyyppinen kuin muidenkin ikäistensä, lapsuus Riiskassa, nuorena sotaan ja siellä vietetyt vuodet. Evakkotaival johti Viialaan ja perheen perustamiseen. Seurasi lyhyt kausi maanviljelijänä, sitten torikauppiaina, talotehtaan kirvesmiehenä ja työskentely lastulevytehtaalla, josta ilmeisesti aiheutunut sairaus pakotti hänet eläkkeelle 1970-luvun alkupuolella.

Muistopuheessaan Viialan kirkko-

herra Arvi Kuoppala käytti hänestä sanontaa ”kumartelematon karjalainen”, joka mielestäni hyvin kuvaa Jussin olemusta ja elämäntapaa. Suora ryhti, avoin, ikään kuin toista punnitseva katse, huumorintaju. Sanonnat, joiden viisaus avautui kuulijalle monesti vasta jälkepäin. Lähimmäisten auttaminen ja muistaminen oli hänelle luonnollinen asia, elämäntapa.

Lukemattomat illat ja talot, joissa hän talkootöissä naapureita ja tuttuja autteli oman katon alle. Hän sopeutui hyvin hämäläiseen asuinseutuun; olihan hänellä perhe, lapset, lapsenlapset ja itserakennettu talo, jonka kunnossapito antoi puuhaa elämän loppuun asti.

Lisäväri elämään antoivat työväenopiston ruoanlaittokurssit, sydänyhdistyksen voimisteluilat, joukko-osastotapaamisen (JR1), yhteydenpito sotakavereihin, naapurikyläilyt puolin ja toisin. Mutta sisimmässään hänellä oli ikuinen kaipuu ja muistelu kotiin Riiskaan, Kiiskinrantaan ja Kopperoisenmäelle, paikkoihin, joissa oli lapsuutensa ja nuoruutensa elänyt. Siellä hän sai käydä valokuvien ja matkakertomusten välityksellä, hänen oma terveytensä ei olisi käyntiä kestänyt.

Sakkola-juhlat olivat hänelle kesän odotettu kohokohta, jossa tapasi entisiä naapureita ja tuttuja vuosikymmenten takaa.

Jussi jatkoi sakkolalaisperinnettä hienovaraisesti ja tyrkyttämättä, mutta kertoen kysyttäessä mielellään tapahtumia ja sattumuksia elämänsä varrelta.

Mieleeni jäi erityisesti vastaus, kuin elämänohjeeksi, kysyessäni häneltä taas kerran neuvoa erääseen rakennuspulmaani kesällä -97: ”ei miust enää uo, kyl siu pitää itse se asia ratkasta”.

Kaipuulla muistellen

Heikki Ollikainen

Suvannon Seutu julkaisee joka numerossaan:

- suruviestit
 - syntymäpäivät
 - häät, valmistuneet, kastetut, yms. perhetapahtumat.
- Lähetä tiedot toimitukseen, liitä mukaan valokuva.

Unto Jortikan muistolle

Herastuomari Unto Jortikka kuoli 7. joulukuuta 1997 Tampereella. Hän oli syntynyt Sakkolassa Kaarnajoella 2. maaliskuuta 1930 Simeon ja Eeva (os. Meskanen) Jortikan perheeseen. Jortikka joutui pakenemaan kaksi kertaa sodan jaloista, kunnes rakensi itselleen kodin Kangasalan Suoramalle. Paikkakunnalle juurtumista nopeutti 1954 solmittu avioliitto hämäläisen Paulan kanssa, ja perheen perustaminen. Unto ja Paula saivat kaksi lasta, Satu (1955) ja Asko (1957).

Unto Jortikka osallistui aktiivisesti Suoraman kehittämiseen, hankki tietoa erilaisilta kursseilta, oli kiinnostunut yhteiskunnallisista asioista ja pohdiskelikin niitä mielellään. Hän oli Suoraman työväenyhdistyksen puuhamies. Aikaa veivät Työväentalon talkoot ja luottamustehtävät. Pitkäaikainen toiminta lautamiehenä toi herastuomarin arvon. Tärkein harrastus oli kuorolaulu, mm. Tampereen työväen mieskuoron tenorina.

Kova työnteko oli Unto Jortikalle luonnollinen elämäntapa. Työ alkoi jo viisivuotiaana sokerijuurikkaiden perkuulla Karjalan kannaksella. Läheiset ja tuttavat muistavat, että rikkaruohojen kitkentä ja kaikkinaiset puutarhan toimet olivat hänelle vielä aikuisenakin mieluista työtä, jossa näki käsien jäljen. Rakkaimpia kohteita olivat omakotitalon puutarha Suoramalla lukuisine marjapensaineen ja kesäpaikan viljelykset Vänninsalon saareissa Roineella. Vänninsalo oli puolison syntymäpaikka, jossa myös tanssittiin kesä-

hätät ja jonne Unto Jortikka rakensi kaksi kesämökkiä puolisonsa kotitilan maille.

Avioituessaan Unto Jortikka oli töissä Vehmaisten tiilitehtaalla. Kangasalla hänet muistetaan ensin rakentajana Aaro Havia Oy:n eri kohteissa, sitten Tampereen ev.lut. seurakuntien pitkäaikaisena työntekijänä. Työympäristö Vatjalan hautausmaalla vaihtui Suoraman kouluksi, jossa Jortikka toimi talonmiehenä. Jortikat muuttivat sitten Tampereelle aluksi työn perään, kun Ahvenisjärven koulu tarvitsi vahtimestaria. Pian kuitenkin sairaus pakotti miehen ennenaikaiselle eläkkeelle, ja muutto osakehuoneistoon Tampereen keskustaan oli paras vaihtoehto. Väsynyt puurtaja ei olisi enää jaksanut osallistua puutarhan askareisiin, vaikka tahtoa olisi ollut.

Hämäläistymisestäään huolimatta Unto Jortikka säilytti karjalaisen murteen ja yhteyden Suvannon seudun tahtumiin. Sakkolassa hän pääsi käymään vasta 1993, joilloin hän oli jo sairas ja joutui turvautumaan pyörätuoliin. Matkan aihe oli muistomerkin paljastustilaisuus Sakkolan kirkon paikalla. Kirkosta jäljellä vain porraskivi.

Sakkolasta vaimo Paula otti muistoksi Suvannon rannan hienoa hiekkaa, jolla Unto siunattiin 19.12.1997 ikuisen lepoon. Siunauksen toimitti pastori Asko Peltonen Tampereella, Kalevankankaan kappelissa.

Unto eli pisimpään Jortikan sisarusarjasta. Karjalasta olivat lähteneet isän, äidin ja Unton lisäksi Usko (1925-1958) Markku (1928-1965) Eino (1932-1992) ja Helvi (1934-1987). Samalla suku on vuosi vuodelta vähentynyt. Usko ja Markku elivät poikamiehinä, Einon perheessä on yksi poika ja Helvin perheessä kaksi tytärtä.

KAKSI PAKOJA SAKKOLASTA. Jortikat elivät keskellä Suomen historian traagisia tapahtumia. Sota pakotti kaksi kertaa jättämään kodin. Talvisodan aikana Jortikat sijoitettiin Vesilahdelle Ryönän maatilalle. Väli rauhan ajaksi Jortikat palasivat Sakkolaan ja asuivat kirkolla. Asuntona oli pappilan sauna.

Jatkosodan vuoksi oli jätettävä Sakkola vielä toisen kerran, ja nyt evak-

koon oli lähdettävä tyhjin käsin. Äiti Eeva kertoi, että Rautalamille tullessa mukana oli enää rautapata, ja siitä piti alkaa uuden elämän rakentaminen. Rautalamilta matka jatkui Mäntyharjulle puutarha- ja metsätöihin. Rautalamilta isä Simeon oli löytänyt pitkään kadoksissa olleen perheensä. Tuolloin hän itse oli jo vaikeasti sydänsairas. Simeon Jortikka haudattiin 1946 Mäntyharjulle, kun Unto oli ripikouluikäinen.

Jortikat muuttivat Vilppulaan, jossa asui eno Toivo Meskanen. Jortikan veljekset auttoivat sotainvalidia rai-vaamaan kylmää tilaa korvesta pelloksi. Sieltä Unto jatkoi töihin Kolhoon väritehtaalle ja lopulta Kangasalle, josta hän suoritti asevelvollisuutensa Hämeen Ratsurykmentissä Hämeenlinnassa. Alituisista muutoista huolimatta Jortikat pitivät yhtä ja lopulta nousi omalle tontille Kangasalle omakotitalo. Muutto oman katon alle oli sodan syttymisen jälkeen kolmaskymmenes, laski perheen äiti Eeva. Täältä sisarukset hajaantuivat perustamaan omat kotinsa. Kangasalla on Jortikan veljesten jäljiltä jäänyt seitsemän omakotitaloa, jotka kaikki oli tehty omaan käyttöön.

Kangasalan maisema oli se ympäristö, jossa Karjalan sotilaspasi rakensi oman elämänsä ja jonne hän halusi tulla haudatuksi. Kangasalan monet järvet ja varsinkin Roine muistuttivat lapsuuden leikeistä sisarusten kanssa Suvannon rannalla. Huutijärven hautausmaalla lepäävät myös äiti Eeva, joka kuoli 1982, sekä sisarukset Usko, Markku, Eino ja Helvi.

Paula Jortikka

Unto Jortikka poikavuosinaan.

KUOLLEITA

Oskari Kuupon muistolle

Keskellä kiireisintä heinäntekoaikaa, 16.7.1921, syntyi Simo ja Helena Kuupon perheeseen Sakkolan pitäjän Keljan kylässä poikavauva, joka sai kas- teessa nimekseen Oskari. Oskarin ol- lessa 7-vuotias syntyi perheen nuorin lapsi. Samantien silloin 12-lapsisen suurperheen äiti kuoli, joten lapset joutuivat huolehtimaan toinen toisistaan isä-Simon koettaessa hankkia elän- toa pesueelleen maapalstaansa viljel- len.

Lapset osallistuivat tilan töihin pie- nestä pitäen kykyjensä ja voimiensa mukaan. Sieltä lieene ollut peräisin Oskarinkin ahkeruus ja käsillä tekemi- sen taito. Oskari hallitsi rakennushom- mat monipuolisesti. Metsätöillä ja ra- kennustöillä hän elätti perhettään Lempäälässä, jonne sotien jälkeen oli siirtolaisena hakeutunut. Perheeseen kuului Raili-puolison lisäksi kolme lasta, Kari, Juhani ja Kirsti.

Oskarin monitaitoisuutta kuvaa hy- vin sellainen tapahtuma, kun eräs ra- kennuttaja oli todennut, ettei ollut pal- kannut työmaalleen pelkästään Oska- ri-nimistä kirvesmiestä, vaan oli pes- tannut samalla oikean tuhattaturin.

Kolmisen vuotta sitten osa perheestä sai tilaisuuden vierailla Oskarin opas- tuksella Sakkolassa Suvannon ranta- maisemia ja Oskarin kauniita synnyin- seutuja ihailemassa.

Samalla käynnillä tutustuimme myös Sakkolan pitäjän hautausmaahan ja kirkon raunioihin. Se matka tehtiin yh- dennellätoista hetkellä. Ankara saira- us uuvutti Oskarin voimat vähitellen.

Viimeinenkin lepattava elämänliek- ki sammui 27.12.1997.

Viimeisen joulunsa Oskari sai viet- tää Railinsa kanssa omassa rakkaassa kodissaan Lempäälän Mattilan kyläs- sä.

”Kirposi kirves käestään – vasarakin väsyneeltä.

Suantoon saatoimme soutajan – hy- västelimme Oskari-papan.”

Omaisiet

Sakkolan pojat Jyväskylän kirkkopuistossa 5.8.1939. Vasemmalta Taisto Pensas Haitermaasta, Armas Holttinen Haitermaasta ja Väinö Rämö Kiviniemestä. Valokuva on tallessa nykyisin Tampe- reella asuvan Rämön albumissa.

Murrenurkka

kopeljakku = kolmijalkainen jakkara

kepin rillat = sauvan sompat

korsteeni = savupiippu

kulakka = nyrkki

kyty = miehen veli

könkätä = hyppiä yhdellä jalalla

Merkitse
muistiin:
kesän 1998
Sakkolan
pitäjäjuhlat
Juupajoella
sunnuntaina
2.8.

Kiviniemen Urheilijoiden naisvoimistelijoita ennen sotia. Edessä vasemmalta Alina Karpanmäki, Tyyne ??, Aili Suokas ja Lempi Koiranen. Takana vasemmalta Martta Räikkönen, Eedit Kuisma, Aune Koiranen, Aino Suokas, Aili Koiranen, Ester Räikkönen.

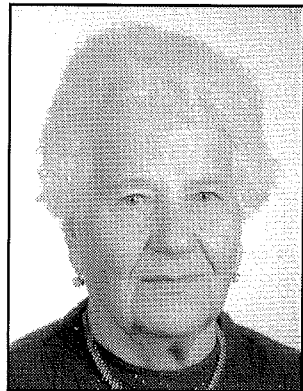
Syntymäpäivillä Kiviniemessä pitkän ja kunnioitetun elämäntyön tehneen opettajan, Hilma Koskenjaakon luona. Onnittelemassa serkukset Loviisa Männikkö (os. Käppi) ja Maria Koiranen (os. Rämö). Kuvat lähetti Annikki Hammond (os. Koiranen)

VUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

90 vuotta täytti 2.11.1997 Helena Ruottunen Lempäälässä. Hänen kotikylänsä Sakkolassa oli Haparainen. Hän vietti merkkipäiväänsä terveenä ja virkeänä lähiomaistensa kanssa.

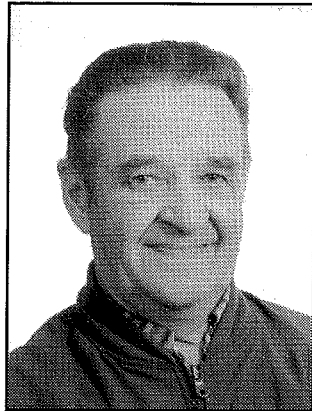

85 vuotta täytti 30.1.1998 Lempi Luukkanen, os. Nuora. Syntymäpäiväänsä hän vietti Hämeenkyrön Mahnalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi.

70 vuotta täytti kotonaan Saarijärvellä Eevi Paullina Heinänen, os. Ruottunen. Juhlia vietettiin lasten ja lastenlasten kanssa perhepiirissä.

70 vuotta täytti 1.12.1997 Aune Sepälä, os. Kuuppo, Vehkalahdella. Hän on kotoisin Sakkolan Röykkylästä.

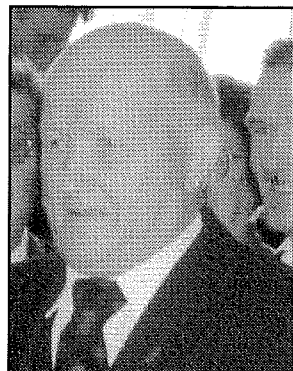
60 vuotta täytti 17.10.1997 Annikki Nuora Punkalaitumella. Hänen vanhempansa olivat Helena, os. Kiiski ja Väinö Nuora Röykkylästä.

70 vuotta täytti 12.10.1997 maanviljelijä Viljo Ukkonen Punkalaitumella. Metsänhoitoa ja puutöitä harrastavan Viljo Ukkosen vanhemmat olivat Maria, os. Karvanen ja Aleksanteri Ukkonen Riiskasta.

75 vuotta täytti Sirkka Annikki Pulakka 3.11.1997 Punkalaitumella. Työnteosta aina pitäneen Sirkka Pulakan äiti Maria, os. Kähäri, oli syntyisin Lempaalasta, isä Matti Pulakka Riiskasta.

85 vuotta täytti Viljo Pulakka 25.10.1997 Urjalassa. Hänen kotikylänsä oli Sakkolan Petäjäjärvi. Virkeä sankari juhlisti merkkipäiväänsä runsaan vierasjoukon kera.

70 vuotta täytti 6.11.1997 Senja Kaarina Lintukangas, os. Nihti Punkalaitumella. Hän on ollut mukana Martta-toiminnassa ja harrastaa ulkoilua ja lukemista. Vanhemmat Tyyne, os. Pitkänen, ja Albert Nihti Ojaniemestä.

60 vuotta täytti 21.11.1997 Matti Antero Pitkänen Punkalaitumella, äiti Maria, os. Nuora ja isä Reino Pitkänen Röykkylästä (Arkuntanhua).

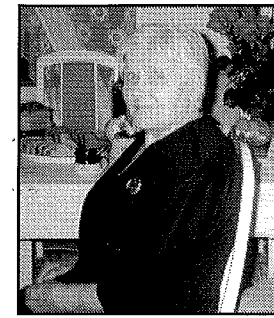

Ylioppilaita

Sisko Kulmala valmistui ylioppilaaksi 31.5.1997 Helsingissä Mäkelärinteen aikuislukioista, jossa hän opiskeli työnsä ohessa.

Siskon vanhemmat ovat Taavi Kulmala ja Aune Kulmala, os. Naskali, syntynyt Sakkolan Kiviniemessä.

80 vuotta täytti 8.12.1997 Alina Liimatainen, os. Karpanmäki. Hän syntyi savusaunaan juuri itsenäistyneessä Suomessa, Juho ja Maria Wellingerin yhdeksäntenä lapsena. Äiti sanoi häntä aina itsenäisyyden lapseksi. Myöhemmin sukunimi suomennettiin Karpanmäeksi, Kalevalan riemuvuonna 1926. Evakkotie toi Alinan Viialaan.

Alinalle

Mistä me löydämme satujen saaren
mikä on kukka, joka on viittana sinne.
Etsimme polkuja alkuun elämäs kaaren,
missä, missä se kauniiden aatosten kukkiva rinne?
- Vastannet varmaan – Kauaksi katson ja vieläkin kukkivan näen
kotini armaan, paikoista parhaan, lämpimän Karpanmäen.
Äitini rinnoilla rakkauden lämmön mä join
veljen ja siskojen seurassa kotoisen lämmön mä koin.

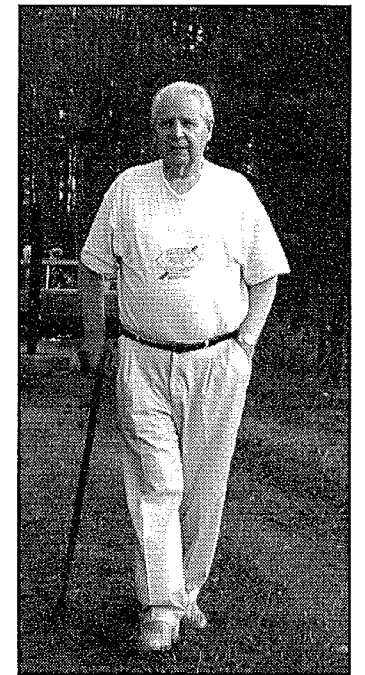
Syksyyn synnyit, oli luonto valoa vailla.
Vaan mielessä kukkii ja kukkuu Karjalan keväät.
Suvannon seudusta, jostain Sakkolan mailta
siellä ja sieltä sun sisimpäs katki ne hienoisimmat eväät.
- Tyytyvän mielen ja elämän kauneuden aidon.
Joulun kukkana synnyit, joulun tähtien alla.
Pienenä opit jo kotona työhön tiedon ja taidon
tarmoa sinulla ollut on pärjätä maailmalla.

Nöyrän mielen, kuitenkin arvoa kättesi työssä.
Palvelit, palvelet aina olet apuun valmis.
Isänmaatamme palvelit valvoen pimeässä pakkasyössä
sinä sen tiedät, että on Isänmaan vapaus kalli.
- Marttana hoitelit hedelmät, yrtit ja marjat
ompelit kudot ja neulot ja taiteesi eli.
Kun oli sota jo sotkenut kotoiset karjat
perheesi äitinä, Mariana, Marttana, tarmolla työskentelit.

Silmää sinulla oli myös valkata miestä
syntymälahjana sait kai siihenkin taidon.
Kiitätkin varmaan mutkista elämän tiessä
kun puolison sait, taiteiden lahjoista rikkaan mainion Taiton.
- Taidekotiisi onnea toivotamme ja edelleen virkeää ikää
säilyköön muistoissas kotiseutusi rakkauden jano.
Kiitämme ystävistä, jonka olemme saaneet ja saamme pitää
Viiala nyt on kotiseutu jo – emme enää Suvantoa seudukses sano.

Täällä on kätesi työ vuosien myötä, Viialalla kunnia sinut pitää.
Syntymäseutusi muistoista arvokasta kirjakin saatu
kerran Luojamme johdosta saamme kiittää itää
kun näin on Karjalan tyttö tarmokasta, taidokas ystävälahjaksi saatu.
- Kiitämme Aliina sinua onnen toivottein myötä.
Yhä runojen juoksua, kukkien tuoksua, päivien kirjaasi vuolasta virtaa.
Vauhtia vainen ja edelleen paljon työtä,
näin yhä elämän kangastas kudot luoden sen pirttaa!

Runopiiriin ystävät

Isä-Marti 80 vuotta

Isä – sana niin ihmeellinen
sitä kesällä, Karjalan matkalla
mietin.
Lapsuusmaisemissa, Sipilänmäellä
siellä,
hetken kanssasi kulkien vietin.

Sinä vierelläni astelit hiekkaisella
ruohottuneella kotitiellä,
välillä pysähdyit ja keppiisi
nojasit,
voin vain aavistaa mitä silloin
mielessä ajattelit.

Ehkä ajatukses menivät lapsuuteen
niin mukavaan aikaan entiseen,
vai mietitkö ehkä aikaa tulevaa
kuinka monesti tänne vielä tulla
saa.

Lempeä katseesi ja iloinen hymysi
ne kertoi saattoi silloin,
kuinka hyvä tätä tietä olisikaan
kulkea
lämpöisin kesäilloin.

Pitkän tien oletkin saanut kulkea
kun vuosia taaksepäin mennään.
Nyt sinut syliini tahdon sulkea
80 vuotta isä täytät sentään.

12.2.1998 johdosta
onnitellen ja kiittäen
Maire perheineen

Videokuvaaja on Petäjärven Kuparisia

- Jos osa vanhemman ikäpolven Karjalan muistoista onkin ajan kultaamia, ovat ainakin maisemat kehujen arvoisia, toteaa Ilpo Kuparinen, useaan otteeseen Sakkolaa filmille tallentanut kuvaaja, joka tuottaa videoita ammattikseen.

Kuparisen käsialaa on myös vasta valmistunut video kesän 1997 Sakkolan pitäjäjuhlissa nyky-Gromovossa.

- Video kertoo pitäjäjuhljen tapahtumat kauttaaltaan, ja väliin on laitettu myös näkymiä eri kyliltä.

Videota voi kuvailla kuin televisiodokumentiksi tapahtumista – värikäs 50 minuuttia kuvineen ja äänineen käy muistoksi paikan päällä olleille kuin tapahtumien välittäjäksi niille, jotka eivät voineet juhlille osallistua.

- Materiaalia oli neljän tunnin verran, mistä vajaan tunnin esitys koostettiin.

Osan kuluista kustansi Suvanto-Säätiö, loput kuluista pyritään kokoamaan myyntituloista. Video maksaa 150 markkaa.

Vesilahdessa syntyneen ja asuvan Ilpo Kuparisen omatkin juuret ovat Sakkolassa. Isä Olavi on Petäjärven poikia, äiti Kerttu puolestaan Hämeestä. Karjalaisvaikutus oli kodissa kuitenkin voimakas.

- Kun olin pieni, samassa huushollissa asuivat myös isän veljet Kaino ja Arvi sekä isän vanhemmat. Siis viisi karjalaista ja yksi hämäläinen; puhuin silloin osittain karjalan murretta, toteaa Ilpo, joka luokittelee edelleen omaavansa sekä karjalaisia että hämäläisiä piirteitä.

Sakkolaan hän teki ensimmäisen matkansa 1990-luvun alkupuolella, ryhmäreissun turistibussissa, ja toki sukua oli mukana. Sittemmin kuvausmatkoja on tehty henkilöautolla – pitäjänäkymien tallentamisen lisäksi Ilpo Kuparinen on kuvanut petäjärveläistä

Kuvausmatkat kuljettavat Ilpo Kuparista välillä ympäri maailmaa. Tässä mies tallentaa kesätunnelmia Sakkolasta, isänsä kotikylästä Petäjärveltä.

maratoonaria, Veikko Karvosta, tämän kotimaisemissa.

- Tarkoituksena on valmistaa Karvosta oma dokumenttinsa. Materiaali on nyt kuvattuna, mutta jatko on vielä avoin, kertoo Ilpo ja muistuttaa, että Veikko Karvonen on edelleen kaikkien aikojen maratoonari, kun arvopisteet lasketaan yhteen.

Kuvaaja kehuu Sakkolan maisemia. Eikä hänellä olisi mitään sitä vastaan, että Karjala saataisiin takaisin Suomele.

- Hienoahan se olisi, että Karjala olisi taas Suomen aluetta. Tosin aiheesta keskustelu menee joskus ”yli”, mutta asiaa kannattaa pitää vireillä, vaikka nyt ei aika tunnu olevan kypsä Karjalan palauttamiseen. Mutta saataisiin suomalaisille edes vuokrausmahdollisuus, hän pohtii.

Kuvaajan matkat Venäjän puolelle ovat sujuneet hankaluuksitta.

- Kielivaikeudet ovat oikeastaan olleet ainoita, mihin on törmännyt. Ihmiset ovat pääasiassa olleet ystävällisiä ja valmiita esittelemään paikkoja.

Helinin kesäpoika muistaa Paulan

Aivan täydellistä Sakkolan pitäjän dokumenttia ei Ilponkaan aineista saa, vaikka materiaalia on tallennettu useamman kerran.

- Joitakin kyläkuvia puuttuu vielä.

Sakkolaisjuurinen Ilpo Kuparinen on yrittäjä, aikaisemmin hän työskenteli TV-2:ssa. Oman yrityksen, Crane Video Oy:n isoin asiakasryhmä ovat suuret yritykset, jotka tilaavat yritysvideoita toimintansa esittelyyn – esimerkiksi Finnair, Katpal ja Helsingin ja Tampereen kaupungin kuuluvat videoyhtiön asiakkaisiin.

- Viimeksi on tehty suuri projekti ympäristöministeriölle, kun jätelakiin liittyviä asioita on tehty videoita.

Lisäksi yritys tuottaa tv-mainoksia, kuntavideoita, hoitaa kuvaustöitä televisiolle ja tarjoaa editointi ja kuvauspalveluita eri tilaajille. Liikevaihto liikkuu likellä puoltatoista miljoonaa.

Crane Video Oy:n osakkaina toimitusjohtaja-kuvaaja Ilpo Kuparisen lisäksi ovat hänen vaimonsa Katriina ja isänsä Olavi. Ilpo puolestaan on osakkaana perheen maatilayrityksessä, vaikkei viljatilaa hoitoon henkilökohdaisesti paljon osallistukaan.

Ja lisää Kuparisia on kasvamassa: Katriinalla ja Ipolla on kaksi poikaa ja yksi tytär, iältään 9,7 ja 5-vuotiaat.

Suvannon Seudussa numero 8/97 oli Paula Pettinen-Kohon kirjoitus lapsusajan muistoista. Paulan kirjoitukset luettuani tuli mieleen vanhat Käkisalmen ajat. Muistaneeko Paula vielä niinkin vanhaa asiaa: minun isäni nimittäin tunti kelloseppä Niilo Pettinen (Paulan isän). Pettisen piti hommata minulle kesäpaikka Käkisalmeista. Isäni hommasi minut aina joka kesä, kun koulu loppui, jonnekin pois kotoa.

Olin paimenkoikana Rökylässä, Huuskalla ja linja-auton rahastajana Viipurissa ja mikä missäkin, en edes muista kaikkia kesäpaikkojani. Nyt tulinkin Käkisalmeen Pettiselle, joka oli saanut minulle kesäpaikan Käkisalmen Kaupungin Fiskaali Kaarlo August Helinin kesäpojaksi.

Minulle teetettiin räätälistä oikein valkoinen kesäpuku eikä minun tarvinnut tehdä mitään töitä. Viikonloput oltiin Runola-nimisessä saareissa kesähuvilalla. Helin oli leskimies ja hänellä oli emännöitsijä eli taloudenhoitaja (jompikumpi kuvan naisista).

Muistan kun tulin Pettiselle ja ruvettiin syömään, otin kuten kotonakin tapana, perunan käteeni ja kuorin sen ja aloin sitten syödä haarukka eli kahveli oikeassa kädessäni. Niin eikös Paula

heti huomauttamaan, ettei haarukkaa saa oikeassa kädessä pitää. Kun en ollut ikinä ennen pitänyt haarukkaa vasemmassa kädessäni, niin ei siitä syömisestä meinannut mitään tulla. Paulan opastuksella opin kuitenkin jopa oikeita herrasruokatapoja – kiitos vaan - nyt osaan jo, vaikka sattuu se vanhemmiten taas paremmin oikealla kädellä...

Muistaneeko Paula, kun lähdit näyttämään minulle Käkisalmen kaupunkia, en enää muista, oliko siskosi mukana. Sen muistan, että teitä on kaksi sisarusta.

Muuten olin aika pollea poika valkeassa puvussani, kun vanhat mummit minut nähdessään supattelivat, että tuo on se Helinin kesäpoika. Helin oli arvostettu ja tunnettu henkilö, muistaakseni häntä tituleerattiin musiikkikapteeniksi.

Kelloseppä Niilo Pettinen, kaupungin fiskaali Kaarlo August Helin sekä Pettisen tyttäret ja kaikki, joiden kanssa olin tekemisissä, olivat mitä ihanampia ihmisiä. Muistelen heitä kaikkia kaikella kunnioituksella.

Urho Kallonen
Vantaa

Urho Kallonen vietti kesää K.A. Helinin hoivissa Käkisalmissa. Leskimiehen emännöitsijä on jompikumpi kuvan naisista.

**SAKKOLAN
PITÄJÄJUHLAVIDEON
hintaa on 150 mk.
Tilaukset Ilpo Kuparinen puh.
03- 3738 195, 254 0640
tai 0400 307 550
Videota voi myös noutaa
Crane Videon toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28
tai Vesilahdesta Kuparisen
kotoa Rautialantie 525.
Tilauksia otetaan vastaan
myös Suvanto-Säätiössä,
postitukset hoitaa Anneli
Kuisma puh. 03 – 3748 410.**

Sakkolan naiset muistoissa maailmalla

Olen matkalla haastattelemaan Kerttu Markussenia, joka on syntynyt Sakkolassa, siellä kuuluisassa porsaspitäjässä. Sieltä olen itsekin kotoisin. Kerttu lähentelee yhdeksääkymmentä, vaikkakin siitä puuttuu vielä muutama vuosi, joten on aika kirjoittaa hänestä.

Paistoin eilen piirakoita, otan ne mukaani. Kerttu lupasi tehdä munavoin. Otan albumini, johon olen kerännyt kaikki Sakkolan Kiviniemestä otamani kuvat sekä lehtileikkeet viime kesän suurista juhlista Sakkolassa. Bussi vie minut Frederiksbergiin, missä Kerttu asuu. On mitä kaunein lokakuun iltapäivä, lauha, ei tuule, puistojen lehviöstä loistaa syksyn väreissä, ilmassa aavistuksen verran syksyn tuoksua, taivaan pilvissä lumipilvien vivahdeita, muuttolinnut lentäneet etelään, vain harakat, naakat ja muut talveksi jäävät linnut odottavat kanssamme talven tuloa.

Anna Kerttu Markussen, omaasukua Pitkänen, syntyi Sakkolan pitäjän Purpuan kylässä. Isä Johannes (Juho) ja äiti Helena, omaasukua Leppänen. Isä oli Sakkolan pappilan torpparina ja myöhemmin maanjaossa hän sai maatilaa. Heillä oli lemmiä ja hevonen ja tietysti kesäporsas aitoa sakkolalaista rotua. Kertulla oli vain yksi sisar, joka kuoli puolentoista vuoden ikäisenä, kun Kerttu oli kahdeksanvuotias. Veljiä oli kolme.

Kerttu kävi Sakkolan Kirkonkylän koulua neljä luokkaa. Hän kävi kaupakoulun ja oli myyjänä Sakkolan Osuuskaupassa Kiviniemessä 1928 ja sen jälkeen Kirkonkylän Osuuskaupassa. Harrastuksina hänellä oli nuorisoseura, laulukuoro, ja hän oli aktiivinen lottajärjestössä. 1938 Kerttu muutti Sakkolasta Tammisaaren lähistölle. Siellä hän vaikutti väestönsuojelussa ja lottatehtävissä vuoteen 1940. Sai sitten komennuksen Imatralle, sieltä

Mikkeliin ja Myllykoskelle.

Täältä hän sai komennuksen Aunukseen kanslistiksi. Kerttu haavoittuikin, vaikkakaan ei hengenvaarallisesti. Ikkunasta tähystettyään hän kuuli lentokoneen surinaa ja silloin se räjähti! – Ikkunaruudun sirpaleet iskeytyivät Kertun olkapäihin. Paikalla ollut luutnantti sai sirpaleen keuhkoihinsa ja kuoli vammoihin. Toinen luutnantti haavoittui jalkaansa ja se amputoitiin.

Talvisota päättyi ja Kerttu siirrettiin Mikkeliin. Jatkosodan päättyessä hän tuli Helsinkiin. 1944 Kerttu saattoi suomalaislapsia Ruotsiin. Rauhan tultua hän oli takaisin Helsingissä. Vuonna 1949 hänet vihittiin Ruotsissa Kobergerin kirkkoherran, tanskalaisen Cristian Markussenin kanssa ja he muuttivat 1952 Kööpenhaminaan. Kerttu jäi leskeksi jo 1965.

Hän on ollut Kööpenhaminan Suomalaisen Seuran jäsenenä noin vuodesta 1960 ja vaikuttanut seuran toiminnossa eri tavoin, uskollisesti seuraamalla tapahtumia hyvin läheltä, niin kriisejä kuin myötätuulia. Hän on myös toiminut seuran sihteerinä ja kassanhoitajana sekä ollut perustamassa Suomi-kotia Lille Strandstradessa. Vielä nytkin, korkeasta iästään huolimatta, Kerttu ottaa osaa seuran eri tilaisuuksiin. Näkö on kyllä alkanut tehdä kiusaa niin, että lukeminen jää vähälle.

Jokavuotisilla Sakkolan juhlilla Kerttu oli ahkera kävijä, mutta pari viimeistä vuotta ovat jääneet juhlimatta. Ei ollut enää voimia lähteä pitkän matkan päähän, vaikka kiinnostusta riittäisi. Karjalassa hän ei ole käynyt, lap-

suutensa Sakkolasta hän lähti viimeksi, ja se oli vuonna 1942. Vaikka Karjalassa käynnit ovat helpottuneet huomattavasti, ei se ole Kerttua kiinnostanut. Ja eihän sieltä löydä lapsuusaikaisia maisemia ollenkaan, niitä, jotka ovat muistojen kätkeissä: - Unissani juoksen Poikamäeltä Purpuan Haparaisten kouluun. Uneksin, että pienenä kuollut sisareni Sirkka-Liisa tulee vilkuttamaan, kun kuljen yksin koulusta kotiin hautausmaan ohi... Voi jospa sisareni olisi elävänä tuossa vierelläni, hänestä uneksin ja häntä kaipaen, haikailee Kerttu.

Kaipausta on syvä tunne karjalaisten sydämissä, kaipausta sinne, missä on elänyt lapsuutensa, nuoruutensa, miehuutensa ja elämän ehtoopuolen. Kaipausta pusertaa usein kyynelleet silmiin, luo unikuvia, heijastuksia menneistä, tapahtumia elämän varrelta, iloisia, surullisia, ne talletettuina sydämen sopukoihin kuin arvokkaat helmet.

Näin on elämä ihmisten kohdalla, ja varsinkin niitten, jotka sotien ja väkivallan alla ovat pakotettuja jättämään sen, mikä on ollut heidän vankka perustansa, kodin turva ja elämän usko.

On aika sanoa hyvästit. Pakkaan albumini laukkuun, annan Kertulle lämpimän halauksen, vilkutan vielä kerran ovensuussa seisovalle Kertulle ja menen lokakuun syksyntuoksuiseen iltaan, kiipeän bussin ja kohta olen omassa turvallisessa pesässäni Österbrossa.

Kööpenhaminassa 1997
Martta Karvonen Olesen

Sananparsia Sakkolasta

"Tulkuo koko tei suku sijaporsaita myöte, a siitkeä ei hirvitä."

"Joka mies juovuksis lauloa,
mut seo mies mikä lauloa pohmelos."

Kuusi koristettiin ja karistettiin

Perinteiseen tapaan Virkki-Käsityö-museossa on jälleen vietetty kuusenkoristajaiset ennen joulua ja joulun jälkeen karistajaiset.

Koristajaisiin saapuneet vieraat saivat tervetulotoivotuksena punaisen paperisydämen hyvän onnen sanomin ja käsityöneuvos Virkin tervetuloa. Kuusi koristeltiin sitten saaduilla sydämillä ja laulettiin yhdessä joululauluja. Samalla leikittiin joululeikkijä Porsaita äidin oomme kaikki -tapaan.

Vieraat olivat karjalaisia, mutta erikoisesti ilahdutti Julia Vulli pohjalaisen miehensä kera. Julia tiesi kertoa paljon asioita Sakkolasta ja erityisesti Huuskan perheistä Røykkylän kylästä, jossa hänen äitinsä ja Huuskan perhe olivat olleet naapureita.

Lopuksi laulettiin Hoosianna Daavidin poika. Laulusta Tyyne-Kerttu Virkin mieleen muistui Koiviston kirkko vuonna 1939 ja Koiviston evakkojen harkävaunussa matkaavan Koivis-

ton kirkkokuoron esitys Hämeenlinnan asemalla. Kuoro oli matkalla Korkeakoskelle. Samasta junasta jäi Tyyne-Kerttu Virkki Oriveden asemalle ja Oriveden opistolle, jonka johtajana silloin toimi hänen seminaariystävänsä Aili Immeli.

Tammikuun 11. päivänä joulunaika päättyi kuusentaristajaisiin, ja samoihin aikoihin oli viimeisiä hetkiä esillä Mauri Muttosen porsasnäyttely.

Kuusi riisuttiin koristeista. "Päättyy joulu vaikk' ei kenkään sois, joulukuusi viedään pois, pois..." Kuusen veivät pois osastosihteeri Leila Renfors ja museoassistentti Vuokka Kuhlampi.

Mauri Muttosen luki otteen porsaan kiinniotosta häntä inspiroineesta Maiju Lassilan kirjasta Tulitikkua lainaamassa.

Muttoselle lahjoitettiin Sakkola-Seuran ry:n puolesta Sakkolan porsasaiheen viiri.

Tyyne-Kerttu Virkin luomassa käsityö-museossa on perinnetapahtumia ympäri vuoden. Väinö Purje on yksi vakiovieraista ja ohjelmansuorittajista. Juttusilla nyt Aulis Airto, joka kertoo Sakkolan porsaista.

Virkki- Käsityö-museossa tapahtuu

Virkki Käsityö-museon kevätkaudella on taas lukuisia tapahtumia. Tammikuun puolessavälissä päättyi toimittaja Mauri Muttosen Sakkolan porsas ja sata muuta maailmalla -näyttely. Tammikuulla vietettiin myös kuusenkaristajaiset sekä kalastuspäivä. Päivässä esiteltiin rysäpyydysten malleja ja kerrottiin kalastuksesta Laatokalla.

22.2. on vuorossa SOITINPÄIVÄ. Suomalaisen soitinten historiaa. Jouhikko, harvinainen suomalainen soitin; laivanrakennusinsinööri Jouni Arjava kertoo ja soittaa jouhikkoa. Kantelenäyttely.

15.3. KÄSITYÖPÄIVÄ. Nypläyksen historiaa ja karjalaisia nyytinkejä, fil.maist. Terttu Palva. Neulakintaan teon opastusta, Maijuka Paulaharju. Neulottua pirsä, Laila Pelli. Esillä museon käsitöitä.

5.4. VIRPOJAISET. Perinteisesti valmistettuja virpovitsoja, musiikkia, esitys virpomisesta. Tule virpomaan ja tuo lapsia oppimaan virpomista!

26.4. KEVÄT KEIKKUEN TULEVI. Perinteinen kevätjuhla, johon tullaan keväthatuissa - anna mielikuvituksen lentää! Päähinä näyttely, jota käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkki esittelee. Naisten päähineet Karjalassa, diaesitys.

Tilaisuuksiin museon pääsymaksu 20,- sekä kahvitarjoilusta erikseen koostumuksen mukaan. Lapset museoon maksutta.

Kuva runonikkari Sirkka Kuupon kotirannasta, jossa näkyy saari ja koivujen takaa Suvannon selkää Taipaleeseen päin.

Muistojeni maisema

Rakas seutu, rannalla Suvannon,
sinua muistan yhä.
Vaikka vuosikymmenet menneet on,
muistosi on mulle pyhä.

Kaukaiset rakkaat lapsuusmuistot
mielessä pyörii salaa.
Täällä kun vietämme vanhuuttamme,
sinne aatos palaa.

Tuo kylä seisoo paikallaan
tämän saman taivaan alla.
Kotikuusi kasvaa kartanolla,
mutta polkuja vieras tallaa.

Kotiseutuni kallis Karjalan,
siellä elät vielä kuin ennen.
Maa polo vieraita katselet,
me palvomme muistoja menneen.

Kiitos seutuni Suvannon,
kotikyläni, lapsuuden lehto.
Sinua siunaan vieläkin,
olet rakkaitten muistojen kehto.
Sirkka Kuuppo

Sirkan sanoittaman runon on
säveltänyt hänen tyttärensä
Helinä Nurmi. Nuotit seur. sivulla.

Patakaassa sisälsi possua ja ohraa

Ennen Sakkolassakin tehtiin talvisaikaan usein uuniruokia. Leivinuuni kun lämpisi melkein joka päivä, niin siel-
lähän ruoka hautui vaivatta makoisaksi ihan itsestään.

Patakaassa oli sellainen talviruoka. Näin äitini sen valmisti:

Saviruukun pohjalle laitettiin sianlihan pala, sen päälle ehkä kaksi kahvikupillista rikottuja ohraryynejä. Vettä kaadeti-
tiin niin, että ruukku täyttyi. Suolaa ei laitettu, koska liha oli valmiiksi suolattua ja siitä tuli tarvittava suola. Sitten
ruukku laitettiin uuniin muutamaksi tunniksi.

Kaassa oli vellimäistä, sitä syötiin ruisleivän kera. Ruokajuomana sen ajan tavan mukaan maitoa tai piimää. Kyllä se oli
hyvä ja tuhti talviruoka, kotoisista aineista valmistettu.

Taimi Finni

Kotiseudulle

Säv. Helinä Nurmi
San. Sirkka Kuuppo

1 O - ma syn - nyin seu - tu - ni i - ki - muis - to - jen
2. sin - ne lapsuu - den kul - ta - mail - le, niin u - sein
3. Siel - lä tunsim - me rin - nas - sam - me, myös he - rää - vän
4. Mei - dän kaikki - en yh - tei - nen tut - tu o - li var - maan
5. Sin - ne rakkaam - me saa - toim - me rau - haan, vii - me le - poon - sa

7 rak - kait - ten, siel - lä vie - lä - kin vii - väh - tää tah -
löy - tyy - tie. Sin - ne muis - to - jen sii - vin len -
nuo - ruu - den. Mi - ten in - nos - ta sy - dä - met syk -
kirk - ko - tie. Sen vai - heil - la vii - vym - me vie -
nuk - ku - maan. Val - ko - ris - ti - en san - ka - ri hau -

13 don jäl - keen vuo - si - en men - neit - ten. vois - ko vie - ri - vät
nän, vain sin - ne mun aa - tok - sein vie. Oi rak - ka - hat
ki, e - lo kan - gas - ti ih - meel - li - nen. Aat - teet ar - vok - kaat
lä, ne rak - kaim - mat muis - tom - me lie. Siel - lä sol - mit - tiin
taa i - ki - kuu - set jäi var - ti - oi - maan. Oi l - säm - me

19 vuo - det vie - dä si - tä kai - puu - ta ko - ti - hin
leik - ki leh - dot, te ran - ta - mat Su - van - non,
miel - täm - me nos - ti, yh - teis - työ mei - tä in - nos - ti.
liit - tom - me py - hä, ker - ran e - des - sä alt - ta - rin,
Tai - va - han siu - naa, nyt pai - kat para - hat nää.

25 jos - sa e - lä - män juu - ret ker - ran syk - ki sy - dä - min
siel - lä kei - nui - vat lap - suu - den keh - dot, mei - dän i - säin ja
sen tun - sim - me sy - dä - miin as - ti, tä - mä seu - tu on
jo - ka maa - il - man myrs - kyis - sä y - hä on kes - tä - nyt
An - na tuu - lo - sen soi - tel - la hil - jaa, lin - tuin lau - lu - jen

31 läm - pi - min.
äi - ti - en.
ko - ti - ni.
vie - lä - kin.
hel - kah - tää.

Välisoitto

37

Itsenäinen Suomi 80 vuotta

Suomen saavutettua 80 itsenäisyysvuoden merkkipaalun Suvanto-Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja Hannu J. Paukuu kertoo tapahtumia ajalta ennen itsenäisyyttä sekä tasavallan vuosikymmeniä.

Suomen valtion muodostuminen alkoi viime vuosisadan alussa, kun Suomi irrotettiin vuosisataisesta yhteyksistään Ruotsin valtio. Porvoon valtiopäivillä 1809 Venäjän keisari Aleksanteri I antoi Suomelle sisäisen itsenäisyyden, autonomian. Tällöin suomalaiset saivat monia itsenäisen valtion piirteitä:

- oman perustuslain, jota Venäjällä ei ollut milloinkaan ollut
- säätyvaltiopäivät, joita tosin ei puoleen vuosisataan kutsuttu koolle. Venäjällä ei valtiopäivälaitosta ollut, vaan keisari oli itsevalti.
- nykyistä hallitusta vastaavan senaatin, joka jakaantui talous- ja oikeusosastoon.

Suomi sai oman keskushallinnon ja omat virkamiehet. Suomen virkoihin ei muilla kuin suomalaisilla ollut asiaa.

- Suomalaiset saivat oman kansallisuuden,
- tullirajan jopa Venäjää vastaan
- verotusoikeuden, jonka tuoton Suomi sai käyttäen oman maan hyväksi
- oikeuden käyttää virallisena kieleinä edelleen ruotsin kieltä, joka poikkesi emämaan virallisesta kielestä jne.

Ainoastaan ulkopolitiikka ja puolustuspolitiikka sekä hallitsija olivat yhteisiä Venäjän kanssa.

Haminan rauhassa 1809 Suomen valtiollisen alueen rajat määriteltiin Ruotsia vastaan nykyiselle paikalleen Tornionjokeen ja Muonionjokeen.

Vuoden 1812 alusta keisarillisella manifestilla Vanha Suomi liitettiin muun Suomen yhteyteen. Näin Suomen raja Venäjää vastaan määriteltiin niin,

että Viipurin, Käkisalmen, Sortavalan, Haminan, Lappeenrannan ja Savonlinnan piirikunnat tulivat Suomen alueeseen.

Vuoteen 1849 mennessä oli rajaselvitykset saatu kuntoon Venäjää ja Norjaa vastaan Sallassa ja Lapin yhteisverotusalueella. Näin oli saatu määriteltyksi sen Suomen alue, joka suomella oli maan itsenäistyessä 6.12.1917.

Petsamon alue oli luvattu Suomelle vuonna 1864 vaihtokaupassa, jossa Suomi luovutti Venäjälle Rajajoen ase-teen alueen. Petsamon alue liitettiin Suomeen vasta itsenäistymisen jälkeen vuonna 1920 Tarton rauhassa.

Itsenäinen talouselämä kehittyi hyvää vauhtia 1800-luvulla ja varsinkin vuosisadan jälkimmäisellä puoliskolla, jolloin valtiopäivät toimivat ja saatiin uusia lakeja. Uusien lakien myötä talouselämä vapautui ja erilaisista kielloista ja rajoituksista päästiin eroon. Autonomian aika oli rauhallista kehityksen aikaa, sillä suomalaisten ei tarvinnut osallistua samalla tavalla valtakunnan sotiin kuin Ruotsin vallan aikana. Tällöin voitiin keskittyä oman talouden kehittämiseen. Vuonna 1865 saatiin oma raha, markka, jonka turvin päästiin kehittämään omaa, Venäjän taloudesta riippumatonta, taloutta.

Autonomian 80 ensimmäistä vuotta olivat Suomelle onnellista aikaa. Suomalaiset saivat itse hoitaa omat sisäiset asiansa eikä Venäjä puuttunut niiden hoitamiseen. Suomalaisen kansallistuneen kehittyi ja suomalaiset alkoivat ajatella, että he ovat suomalaisia eivätkä ruotsalaisia tai venäläisiä. Suomen kielestä tuli virallinen kieli vuoden 1863 päätöksillä. Suomalainen kuvataide nousi maailman tietoisuuteen. Suomalainen kirjallisuus alkoi kehittyä ja suomenkielisiä kouluja perustettiin. Tunnetuimmat kansalliskirjailijat ja kansallisorunilijat nousivat esiin 1800-luvulla. Suomen kansallislaulukin esitettiin ensimmäisen kerran jo 1800-luvun puolivälissä.

Siitä huolimatta, että jokainen Venäjän tsaari antoi hallitsijanvakuutuksensa ja lupasi säilyttää Suomen autonomian, alkoivat 1890-luvun lopulla venäläisten hyökkäykset Suomen sisäistä itsehallintoa vastaan. Näitä Venäjän vallan viimeisiä aikoja nimitetään sortokausiksi. Venäläiset pyrkivät venäläistämään Suomen ja tekemään siitä Venäjän maakunnan. Tältä ajalta on peräisin suomalaisten paljon puhuttu "ryssän viha". Venäläisiin ei enää luotettu, kun he lupasivat toista ja tekivät toista. Karjalaisilla oli tältä ajalta peräisin olevan sanontakin: "Piä venäläine veljennäis, mutta piä puukko hahas".

Vuoden 1905 lakko-aallon ja Japanin hävityn sodan seurauksena Venäjän ote Suomesta hetkellisesti herpaantui ja suomalaiset pääsivät tekemään muun muassa suuren edustakuntauudistuksen. Tällöin luovuttiin vanhaa aikaisista säätyvaltiopäivistä ja tilalle tehtiin ehkä maailman demokraattisin yksikamarinen eduskunta. Eduskunta valittiin yleisellä ja yhtäläisellä vaalilla. Myös naiset saivat äänioikeuden, joka oli sen aikaisessa maailmassa ennenkuulumatonta.

Ensimmäinen maailmansota loi tilaisuuden itsenäisen Suomen perustamiseen. Mikäli venäläiset olisivat pitäneet lupauksensa Suomen sisäisestä itsehallinnosta, eivät suomalaiset olisi luultavasti milloinkaan haaveilleet täydestä itsenäisyydestä. Sortokaudet ja venäläistämistoimenpiteet kypsyttivät lopullisesti ajatuksen täydellisestä erosta Venäjän valtiosta. Lisäksi keisarin kukistuminen loi tilanteen, jossa yhteistä hallitsijaa ei enää ollut.

Suomen irrottaminen Venäjästä vaati oman armeijan luomista. Tätä varten pyydettiin Ruotsista apua sotilaskoulutuksen saamiseksi Suomen armeijan rungoksi ajatelluille upseereille. Ruotsista ei kuitenkaan apua saatu, joten käännettiin Venäjän vihollisen, Saksan, puoleen. Saksassa koulutettiin kaiken kaikkiaan 1886 jääkäriä. Heis-

Esko Kallonen on kuvannut Talvisodan kuuluisan hiekkakuopan ja siellä olleen korsun jäännökset. - Tähän asti vihollinen pääsi ennen rauhan tuloa.

tä muodostettiin Saksassa Kuninkaalinen Preussin 27. jääkäripataljoona, joka sai tulikasteensa Venäjän vastaisella rintamalla Saksan puolella taistellen.

Venäjän vallankumouksen melskeissä Suomen eduskunta päätti ottaa 18.7.1917 keisarille kuuluneen vallan itselleen, koska keisaria ei enää ollut. Tämä päivä voisi yhtä hyvin olla Suomen itsenäisyyden vuosipäivä kuin nykyinen itsenäisyyspäivä 6.12, jolloin eduskunta antoi itsenäisyysjulistuksen.

Venäjällä valtaan noussut bolshevikihallitus tunnusti ensimmäisenä Suomen itsenäisyyden vuoden 1917 viimeisenä päivänä. Paradoksaalista Suomen itsenäisyydessä oli sen, että itsenäisyyden tunnustamisen esitteli Neuvosto-Venäjän päättävälle elimelle Josef Stalin, joka pari vuosikymmentä myöhemmin säälittäen hyökkäsi Suomen kimppuun ja pyrki palauttamaan Suomen Neuvostoliiton yhteyteen.

Neuvosto-Venäjällä oli vankka usko siihen, että sosialistinen vallankumous leviää Venäjältä muualle maailmaan. Uskottiin maailman vallankumoukseen. Tätä taustaa vasten on helppo ymmärtää sen, että Neuvosto-Venäjä helposti tunnusti Suomen itsenäisyyden. Venäjällä uskottiin, että Suomi mahdollisesti piankin muuttuu sosialistiseksi ja liittyy Neuvostotasavaltojen liittoon. Näin olikin vähällä käydä.

Suomalaisten itsenäisyyden ajan ensimmäinen suuri kriisi alkoi jo tammi-kuussa 1918 – runsaan kuukauden kuluttua itsenäisyysjulistuksesta. Suomen kommunistit kuvittelivat, että he voisivat Venäjän asetoveriensä tapaan aseellisen vallankumouksen avulla muuttaa Suomen sosialistiseksi. Näin ei kuitenkaan käynyt, vaan nuori demokratia säilyi.

Varsinainen Suomen itsenäisyyssota-tele käytiin Talvisodassa, joka alkoi 58 vuotta sitten. Tässä sodassa Suomi ja

suomalaiset olivat yksin suurta ja mahdollista Neuvostoliittoa vastassa. Kukaan ei Suomea auttanut, vaikka maailman myötätunto olikin Suomen puolella. Omin voimin oli selvitettävä. Jos Suomi olisi Talvisodan hävinnyt ja Suomi olisi tullut Neuvostoliiton miehittämäksi, ei Suomen itsenäisyydestä olisi jäänyt mitään jäljelle. Meidän tiemme olisi ollut Viron, Latvian ja Liettuan tie. Onneksi näin ei käynyt.

Toisen maailmansodan seurauksena on Suomen itsenäisyyttä pala palalta murrettu. Suomi menetti Pariisin rauhassa 1947 lähes 12 prosenttia maastaan. Tästä alueesta suuri osa oli sellaista, jota venäläiset eivät sodassa pystyneet aseellisesti valloittamaan.

Sotien jälkeen elettiin vaikeita aikoja: sotainvalideista, sotaleskistä ja sotakorvauksista piti huolehtia, karjalainen siirtoväki oli asutettava, sotavelat ja sotakorvaukset maksettava, rintamamiehille oli järjestettävä toimeentulo. Suomea nöyryytettiin monella taval-

la ja Suomen itsenäisyyttä halveksittiin. Venäläisten johtama valvontakomissio valvoi tarkasti välirauhan ehtojen toteutumista ja puuttui jatkuvasti Suomen sisäisiin asioihin. Sotasyylliset piti tuomita, vaikka suomalaisen oikeustajun mukaan meillä ei sotaan syyllisiä ollut. Sotasyyllisten tuomitsemiseksi piti tehdä Suomen oloissa ainutlaatuinen, taannehtiva laki. Kukaan ns. "sotasyyllinen" ei ns. "rikosta" tehdessään tiennyt, että tekee rikoksen.

Suomen piti lakkauttaa kymmeniä järjestöjä ja seuroja, joiden katsottiin olevan ns. fasistisia. Muiden muassa sekä Suojeluskunta että Lotta Svärd – järjestöt oli lakkautettava. Nämä molemmat järjestöt olivat avaintekijöitä siinä, että Suomi pystyi sodissa säilyttämään edes rippeet itsenäisyydestään.

Sodan aikana vapaaehtoisesti Suomeen muuttaneet Inkerin suomalaiset ja Suomen armeijassa palvelleet virolaiset piti palauttaa Neuvostoliittoon. Tämä oli suomalaisia syvästi loukkaavaa ja mursi suomalaisten oikeustajua, sillä varsin hyvin tiedettiin, mikä näitä ihmisiä kotimaassaan odotti. Oli pakko olla tyly ja epäoikeudenmukainen.

Tätä sodan jälkeistä aikaa vuodesta 1944 aina Stalinin kuolemaan saakka vuonna 1953 kutsutaan Suomen historiassa vaaranvuosiksi. Tällöin suurin osa Suomen kansasta pelkäsi, että Suomen demokraattinen hallinto muutetaan kommunistiseksi diktatuuriksi. Pienempi osa kansasta eli tällöin toivon vuosia, koska he halusivat tätä diktatuuria ja pyrkivät Suomen liittämiseen suureen Neuvostotasavaltojen perheeseen.

Suomen sisäministerinä toimi Yrjö Leino, joka oli kovan luokan kommunisti ja Otto Wille Kuusisen vävy. Sisäministeriön alainen valtiollinen poliisi muutettiin täysin kommunistiseksi. Kommunistinen Valpo puuttui kaikkeen, joka vähänkin haaskahti neuvostovastaiselta. Aivan tavallisetkin suomalaiset joutuivat vainon kohteeksi ja monet menettivät virkansa.

Suomi painostettiin vuonna 1948 solmimaan ystävyys, yhteistyö ja

avunantosopimus Neuvostoliiton kanssa. Tämä YYA-sopimus raukesi itsellään vuonna 1992, kun Neuvostoliitto hävisi maailman kartalta.

Kekkosen aikana 1956-1981 Suomessa muodostui suorastaan kulttuuriksi se, että etsittiin kansan keskuudesta neuvostovaltaisuutta, vaikka sitä ei todellisuudessa ollut. Neuvostoliittoa kumarrettiin joka käänteessä. Neuvostoliitosta ja kommunismista ei saanut sanoa pahaa sanaa.

Sosialististen maiden ihmisoikeusloukkauksiin ei saanut puuttua eikä niistä saanut sanoa eikä kirjoittaa mitään negatiivista. Neuvostoliittoa myötäiltiin joka asiassa. Tiedotusvälineissä meillä ei ollut varsinaista sensuuria, mutta meille muodostui valtiovallan jatkuvan aivopesun tuloksena kummallinen itsesensuuri, joka kuin itsensä kielsi lausumasta tietyistä asioista yhtään mitään.

Presidentti Kekkonen käytti taitavasti ulkopoliittikkaa, ns. idän korttia, sisäpoliittisena lyömäaseena. Yöpakka-
set 1950-luvun lopulla ja Noottikriisi 1960-luvun alussa ovat tästä hyviä esimerkkejä. Tutkijat ovat tulleet siihen tulokseen, että kriisit olivat ainakin osittain Kekkosen itsensä suunnittele-
mia manööverejä.

Neuvostoliitto puuttui jatkuvasti Suomen sisäisiin asioihin eivätkä suomalaiset tehneet asialle yhtään mitään. Tietyt puolueet olivat jatkuvasti sopimattomia hallitukseen, koska pelättiin, kuviteltiin tai haluttiin ymmärtää niin, että Neuvostoliitto ei hyväksyisi sitä.

Voin sanoa, että olen itse sitä sukupolvea, joka yhä edelleen on valtavan itsesensuurin riivaama. Aina haluamattani ajattelen tarkkaan, mitä voin sanoa ja voiko jotain sanoa, ettei vaan suuri itäinen naapuri hermostu. Vieläkin monta kertaa venäläisten kanssa keskustellessani ihmettelen itseäni, etten voi tarkkaan miettimättä, mitä sanon, ottaa puheeksi esimerkiksi Karjalan palauttamista Suomen yhteyteen. En voi venäläisten kanssa vapaasti puhua toisen maailmansodan tapahtumista enkä Stalinin vainoista ja vääryyksistä.

Suomessa ruokittiin jatkuvasti ryssän pelkoa, joka puolestaan ruokkii vihaa.

Tähän ei ilmeisesti ollut lainkaan niin paljon aihetta kuin valtaapitävät halusivat antaa ymmärtää. Toisaalta jatkuvasti rummutettiin sitä, miten hyvä ystävä Neuvostoliitto on ja miten meidän pitää vaalia hyviä ja ystävällisiä suhteita suureen itäiseen naapuriimme.

Tällainen liturgia herätti kansan keskuudessa epäluuloja ja epävarmuutta. Mitä ystävyyttä sellainen voi olla, että toinen ottaa väkisin toisen kodit ja kotiseudut ja sitten sanotaan, että tämä on meidän ystävämme. Mistään todellisesta ystävyydestä Suomen ja kommunistisen Neuvostoliiton kanssa ei voitu koskaan puhua. Ei se ollut tasa-
puolista ja tasavertaista ystävyyttä. Kyllä se oli sitä, että me suomalaiset olimme nöyriä ja ystävällisiä. Venäläisten ei tarvinnut sitä olla.

Nyt ovat asiat toisin. Demokraattinen Venäjä ei meitä uhkaa, mikäli demokratia siellä säilyy. Voimme olla venäläisten kanssa tasavertaisia ystäviä ja varsinkin sen jälkeen, kun toisen maailmansodan vääryydet korjataan, voimme puhua todellisesta ystävyydestä. Niin kauan kuin ystävyyttä pitää jatkuvasti korostaa ja siitä joka käänteessä mainita, ei mistään ystävyydestä voida puhua. Ystävyyden tulee olla itsestäänselvyys.

Suomessa kieriskeltiin pitkään itseäällissä ja tuskailtiin sitä, että hävisimme toisen maailmansodan. Näissä tappion syövereissä ei tajuttu sitä, että me todellisuudessa voitimme Neuvostoliittoa vastaan käymämme sodan ainakin 90-prosenttisesti.

Meidän suomalaisten on aika nostaa päämme pystyyn ja elää tasavertaisena naapurina kaikkien naapurimaittemme kanssa. Ei meillä ole mitään hävettävää eikä pelättävää. Meillä on kaikki mahdollisuudet elää riippumattomana ja itsenäisenä valtiona, jos niin haluamme. Toinen asia on sitten se, jos me itse haluamme omilla demokraattisilla päätöksillämme luopua itsenäisyydestämme ja liitymme täysivaltaisena osavaltiona eurooppalaiseen liittovaltioon, Euroopan Unioniin.

Hannu J. Paukku

Vilakkalan tyttö taiteilee

Sakkolan Vilakkalasta lähtöisin oleva Veera Parilo, omaasukua Makkara, aloitti maalaamisen 54-vuotiaana eli vuonna 1975.

- Alussa harrastus oli seitsemisen vuotta viran ohella opiskelua Kouvolan kansalaisopistossa, missä harrastus jatkuikin sitten yhtäjaksoisesti 16 vuotta, summaa harrastajataiteilija.

Hän on osallistunut pitäjäjuhlien näyttelyihin muun muassa Helsingin Karjalatalolla, samoin Kouvolan kansalaisopiston ja taideseuran näyttelyihin.

Viime lokakuussa Veera Parilo järjesti taulunäyttelyn Kouvolan kaupunginkirjaston upeissa näyttelytiloissa. Esillä oli kaikkiaan 55 työtä, joiden aihepiiri on varsin runsas:

- Maisema-aiheista oli edustettuna kaikki vuodenaikat. Lisäksi minua ovat aina kiinnostaneet ihmiset työnsä ääressä. Niitäkin tauluja oli näytteillä, sekä miesten että naisten osalta. Myös lapsiaiheita ja kukkatauluja oli mukana, ker-
too tekijä.

Näyttely herätti kovasti mielenkiintoa, sillä kävijöitä kirjattiin kaikkiaan 442.

- Sain töistä runsaasti kiitävää palautetta. Erikoisesti ammattitaiteilijoilta saadut kiitokset lämmittivät mieltä.

Elämäntyönsä Veera Parilo on tehnyt Kouvolan kaupungin palveluksessa, 35 vuotta. Eläkkeelle hän jäi vuonna 1984 pääkirjanpitäjän virasta.

Taiteilun lisäksi harrastuksia on ollut paljon muitakin; aktiiviseen elämään on kuulunut kutomista, kuntosalia, vaatteiden ompelua, kasvimaan hoitoa ja runsaasti liikuntaa.

- Eikä tuo maalaushommakaan ole hiipumaan päin, myhäilee 76-vuotias eläkeläistäiteilija.

Miehet ja naiset työnsä ääressä ovat tyypillisiä sakkolalaisen harrastajataiteilijan aiheita.

SEURAAVA SUVANNON SEUTU

ilmestyy maaliskuun loppupuolella.

Aineisto toimitukseen viimeistään 2.3. mennessä.

31012>KESTO/30
Hynnä Tauno
Kurkipolku
37550 MOISIO

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU
Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU**

◆◆◆◆◆◆◆◆
**Seuraava lehti
ilmestyy
maaliskuun lopulla.**

SUVANNON SEUTU

**Suvannon ympäristön
kotiseutulehti**

Ilmestyy vuonna 1998 8 kertaa

Tilaushinta

80 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite

Rautasema, 37550 Lempäälä
Puhelin (03) 374 8448 ilt.

Postisiirtotili

TA 359 751

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955

Vastaava toimittaja

Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta

Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankin konttorista Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Lempäälässä

Anneli Kuisma, Esteri Lopenen ja Aaro Viskari

Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.

Myös pieni erä SAKKOLA-PAITOJA 60 mk.
Postilähetuksista peritään lisäksi lähetyskulut.

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhlavideo kesän 1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista juhlallisuuksista Karjalan kotikunnilta hintaan 150 markkaa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550

Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28

tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.

Tilauksia otetaan vastaan myös Suvanto-Säätiössä,
postitukset hoitaa Anneli Kuisma puh. 03 – 3748 410.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

PITO-KALAASI KY

Juhla- ja merkkipäiväpalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!

JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

Tilaa omaksi tai lahjaksi
Suvannon Seutu!
Vuosikerta 80,-